

Česká školní inspekce

Moravskoslezský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola Ostrava – Zábřeh, Chrjukinova 12

Chrjukinova 12, 700 30 Ostrava – Zábřeh

Identifikátor školy: 600 145 247

Termín konání inspekce: 2. – 8. prosinec 2003

Čj.:	n4-1011/04-5151
Signatura:	on6cx116

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- ❖ personálních podmínek vzdělávací a výchovné činnosti v základní škole vzhledem ke schváleným učebním dokumentům
- ❖ materiálně-technických podmínek vzdělávací a výchovné činnosti v základní škole vzhledem ke schváleným učebním dokumentům
- ❖ průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v základní škole vzhledem ke schváleným učebním dokumentům.

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Ostrava – Zábřeh, Chrjukinova 12 je příspěvkovou organizací, kterou zřídilo s účinností od 1. ledna 1999 Město Ostrava, Městský obvod Ostrava – Jih. Vedle poskytování výchovy a vzdělání je škola oprávněna provozovat doplňkovou činnost na základě vymezení okruhů ve změně zřizovací listiny.

Rozhodnutím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy o změně zařazení do sítě škol, předškolních a školských zařízení škola sdružuje základní školu, školní družinu a školní jídelnu.

Škola poskytuje základní vzdělání. V 1. – 9. ročníku je vyučováno podle vzdělávacího programu Základní škola č.j.:16847/96-2 a Základní škola s rozšířeným vyučováním jazyků č.j. 16 333/96-22-21 s platností od 1. 9. 1996 včetně úprav a doplňků č.j.: 25 018/98-22 s platnou změnou od 1. 1. 2001 a č.j. 31172/2002-22 s účinností od 1. září 2003. Ve školním roce 2003/2004 školu navštěvuje 739 žáků ve 33 třídách. Odloučené pracoviště se nachází na ulici Gurt'jevova 11, 700 30 Ostrava – Zábřeh.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VE SKUPINĚ PŘÍRODOVĚDNÝCH PŘEDMĚTŮ, CIZÍCH JAZYKŮ, SPOLEČENSKOVĚDNÍCH PŘEDMĚTŮ A PŘEDMĚTŮ NA 1. STUPNI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Přímá inspekční činnost byla zahájena kontrolou odborné a pedagogické způsobilosti všech pedagogických pracovníků dle předmětu inspekce. Bylo zjištěno, že pět z nich podmínky stanovené platnými právními předpisy nesplňuje. Skladba úvazků pedagogických pracovníků byla posouzena podle počtu hodin neaprobované výuky v předmětech, které inspekce sledovala formou hospitační činnosti; přírodovědné předměty, konkrétně matematiku, fyziku a chemii vyučují učitelé, kteří pro ně získali odbornost vysokoškolským studiem, cizí jazyky vyučují dva učitelé bez odpovídající způsobilosti, ostatní jsou plně způsobilí. Z učitelů 1. stupně nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti dvě vyučující. Učitelé společenskovedních předmětů – český jazyk, občanská výchova a rodinná výchova – splňují kromě jedné vyučující podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Výchovná poradkyně absolvovala vedle vysokoškolského vzdělání i kvalifikační studium k výkonu funkce výchovného poradce požadované vyhláškou. Svou činnost vykonává podle zpracovaného plánu pro letošní školní rok.

Organizační řád stanoví strukturu školy s vyznačením funkcí, v nichž vedoucí pracovníci řídí činnost podřízených zaměstnanců a mají tedy právo na příplatek za vedení.

Kompetence činností řídicích pracovníků jsou stanoveny v náplni jejich pracovní činnosti. Pro informovanost vyučujících slouží pedagogické rady a provozní porady, předmětové komise, školní rozhlas, písemné materiály na nástěnkách ve sborovně i na chodbě a také jejich každodenní kontakt s vedoucími pracovníky.

Ředitelka školy vytvořila tzv. širší vedení, v němž jsou zastoupeny obě zástupkyně, výchovná poradkyně, vedoucí vychovatelka školní družiny, učitel cizího jazyka, nástupce 1. stupně a zástupce elokovaného pracoviště. Pro oblast ekonomickou vytvořila poradní sbor, jehož členy jsou vedoucí školní jídelny, ekonomka školy, oba školníci a obě zástupkyně ředitelky. Náplní porad vedení je zajišťování materiálně-technického vybavení výuky, propagace školy, školní a mimoškolní akce. Během pracovních porad se řeší případné problémy, podle potřeby jsou v obecné rovině připomínány výsledky z kontrolní činnosti, jsou zastoupena i doporučení týkající se metod a forem práce ve vyučovacích hodinách.

Vyučující hospitovaných předmětů pracují v předmětových komisích příslušného zaměření, jejich činnost se řídí plánem práce. Zabývají se především obsahem výuky, metodami a formami práce i dalším vzděláváním členů komisí, zaměřují se také na modernizaci materiálního vybavení a uplatňování mezipředmětových vztahů ve výuce. Do jejich kompetence spadá rovněž příprava a organizace olympiád a jiných soutěží, školních a mimoškolních akcí a exkurzí, často i mezinárodního charakteru.

Dalšímu vzdělávání učitelů je věnována ze strany vedení školy i vyučujících velká pozornost, realizuje se systematicky a vždy vychází ze zaměření a z cílů školy. V současné době čtyři studují na VŠ a probíhá vzdělávání pedagogů zaměřené na zdokonalení počítačové gramotnosti.

Hospitační činnost se plánuje v rámci celkové kontrolní činnosti. Ta zahrnuje výuku, výchovu mimo vyučování, personální úsek a finanční kontrolu, přičemž je pro každou z těchto oblastí zpracován seznam úkolů s uvedením termínů. Pro hospitační činnost je zpracován dotazník, v jehož první části jsou sledovány didaktické jevy včetně kontroly plnění učebních plánů a osnov, ve druhé části je místo pro volný zápis hospitujícího o průběhu hodiny. Učitelé jsou s výsledky hospitace vždy prokazatelně seznámeni. Výsledky hospitací a kontrol umožňují vedení školy přijímat potřebná opatření. Při kontrole plnění učebních osnov byla zjištěna nedostatečná kontrola ze strany ředitelky, učební osnovy v českém jazyce a v německém jazyce nejsou plněny.

Hodnocení zaměstnanců provádí ředitelka pravidelně. Objektivitu zajišťují vydané a zveřejněné vnitřní podmínky pro přiznání osobních příplatků a odměn. Jde o soustavu většinou konkrétních kritérií.

Personální podmínky vzdělávání a výchovy vzhledem ke schváleným učebním dokumentům sledovaných předmětů jsou celkově hodnoceny jako dobré.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Základní škola má 30 učeben, ve kterých jsou kmenové třídy a osm odborných učeben – přírodopisu, fyziky, chemie, výpočetní techniky, výtvarné výchovy, hudební výchovy, jazykovou učebnu a cvičnou kuchyň. Osm učeben je umístěno na ulici Gurtějova 11. V areálu školy jsou dvě tělocvičny, pozemky se skleníkem, zahrada a hřiště. Jedno oddělení školní družiny je samostatné, druhé sídlí v kmenové třídě. Ke zlepšení podmínek přispívá nově otevřená spojovací chodba mezi jednotlivými budovami školy. Třídy jsou vybaveny školním nábytkem, v některých učebnách novým, v dalších ale starým a opotřebovaným,

někdy neodpovídá svou velikostí věkové kategorii žáků. Velikost a osvětlení řady učeben je nedostačující. Zvláště na pracovišti Gurt'jevova, zřízeném v budově bývalé mateřské školy, nemají žáci dostatek prostoru pro samotnou výuku a relaxační aktivity. Problematické je větrání učeben. Pracovní a sociální zázemí pro vyučující je zde zcela nevyhovující. Pro výzdobu učeben jsou využity výtvarné práce žáků a zčásti názorné pomůcky vztahující se k výuce. Estetickou úroveň výrazně snižuje celková zastaralost a opotřebovanost většiny vybavení. Didaktická technika je ve většině učeben zastoupena, ale jedná se jen o nejzákladnější vybavení. Učebnic má škola sice dostatek, ve všech ročnících a pro všechny inspekci sledované předměty, ale jedná se často o tituly z poloviny devadesátých let. Tento základní učební materiál doplňují v hodinách učitelé pracovními listy, které uplatňují při frontální i skupinové práci. K procvičování některých témat jsou k dispozici CD (např. Pythagorova věta, celá a desetinná čísla, převádění jednotek). Vyučující se snaží nedostatky ve vybavení kompenzovat vypracováváním a využíváním vlastních materiálů. Materiální podporu výuky zajišťuje didaktická a audiovizuální technika (videorekordéry, magnetofony, televizní přijímače a meotary). Ze způsobu organizace hodin bylo zřejmé, že technika není využívána. Učební pomůcky jsou z velké části zastaralé a jejich množství není dostatečné. Pomůcky umístěné v kabinetu chemie a fyziky jsou převážně nedostačující a zastaralé. (pracovna fyziky a chemická laboratoř, jsou vybaveny nástěnnými obrazy, další vybavení je na úrovni běžné třídy). Materiální zázemí zcela neodpovídá současným požadavkům na výuku. Při inspekční činnosti byly zjištěny mnohé nedostatky v oblasti bezpečnosti práce (viz protokol).

Žákovská i učitelská knihovna jsou zřízeny, je stanovena výpůjční doba pro žáky.

Většina kabinetů učitelů je vybavena počítači, z nichž část je zapojena v síti a zajišťují tok informací od vedení k zaměstnancům. Pomůcky pro žáky se specifickými vzdělávacími potřebami jsou zakoupeny.

Z materiálně-technického vybavení využívá veřejnost hřiště a tělocvičnu. Vedení školy má vypracován Projekt obnovy školy – plán na zlepšení materiálně-technického zázemí (oprava sociálního zařízení, výměna oken, podlahy, opravy tělocvičen a tříd, opravy osvětlení). Provedení těchto nezbytných oprav je závislé na finančních prostředcích, které škola dostane.

Materiálně technické podmínky školy jsou vyhovující.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY

Vzdělávací programy

Součástí inspekční činnosti bylo porovnání údajů uváděných školou v podkladové inspekční dokumentaci, v třídních knihách vedených ve všech třídách školy ve školním roce 2003/2004 a v rozhodnutí MŠMT o změně zařazení školy do sítě škol citovaném ve výčtu dokladů, o které se opírají inspekční zjištění uvedená v této zprávě.

Vzdělávací programy jsou realizovány v souladu s údaji v rozhodnutí o zařazení do sítě škol.

Organizace vyučovacího procesu se řídí platnými učebními dokumenty, aplikovanými na školní rok 2003/2004 (vzdělávacím programem, učebním plánem, učebními osnovami, tematickými plány pro jednotlivé předměty). V 8. a 9. ročníku byl učební plán rozšířen o jednu hodinu týdně, v souladu s pokynem MŠMT čj. 31172/2002-22 s platností od 1. září 2003. Volitelnými předměty v 7. – 9. ročníku jsou informatika, sportovní hry a pěstitelské

práce. V souladu s osnovami je v tematických plánech přírodovědy ve 4. a 5. ročníku zařazeno učivo z oblasti výchovy ke zdraví ve stanoveném počtu hodin.

Srovnání učebního plánu s rozvrhem hodin a třídními knihami potvrzuje jednotnost plánů a reálné skutečnosti. Tematické plány jsou v souladu s osnovami. Dokumentace průkazně zachycuje průběh vzdělávání.

Výuka je v souladu s učebními dokumenty vzdělávacích programů.

Naplňování učebních osnov projednávají metodické orgány na svých jednáních, vedení školy je sleduje při kontrolní činnosti.

V českém jazyce bylo zjištěno rozšíření učiva nad rámec osnov českého jazyka celého vzdělávacího programu, tj. učivo o slovesných třídách a vzorech v 7. ročníku. V jazyce německém je vedena výuka v 9. ročníku podle učebnic pro 6. ročník, není předpoklad, že budou učební osnovy splněny.

Kontrola naplňování učebních osnov není účinná.

Stavba rozvrhu hodin většinou akceptuje požadavky psychohygieny. Školní řád obsahuje všechny vyhláškou stanovené okruhy a má výchovný charakter. Provozní řády odborných učeben jsou funkční.

Organizace výchovně-vzdělávacího procesu je funkční.

Činností v oblasti výchovného poradenství se ve škole zabývá jedna vyučující, která absolvovala studium výchovného poradenství. Jejimi hlavními úkoly jsou spolupráce s vedením školy, pedagogickými pracovníky a s rodiči v oblasti výchovy a vzdělávání, výchovná a psychodiagnostická práce s problémovými žáky. Spolupracuje s Městským úřadem, pedagogicko-psychologickou poradnou, s policií ČR a s organizací Renarkon (zabývá se drogovou problematikou). V oblasti vzdělávání se zaměřuje na profesní orientaci žáků. O své činnosti pravidelně informuje ostatní vyučující a rodiče. Velmi dobrá je spolupráce s třídními učiteli a s vedením školy. Protidrogová prevence probíhala podle plánu, ve škole je zpracován Minimální preventivní program. Zabývá se odstraňováním nepříznivých projevů v chování žáků a předkládá konkrétní formy spolupráce s rodiči i odborníky v dané oblasti. Výchovná poradkyně i koordinátor protidrogové prevence se v dané problematice průběžně vzdělávají a podle potřeby kontaktují odborníky.

Ve škole je evidováno 14 integrovaných žáků s poruchami učení. Škola jim zajišťuje péči, individuální vzdělávací plány jsou vypracovány. K dispozici jsou potřebné pomůcky.

Výchovné poradenství přispívá ke zlepšení výchovně-vzdělávacího procesu.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce, prvouce a vlastivědě na 1. stupni

V průběhu inspekce se uskutečnilo celkem deset hospitací v 1. – 5. ročníku. V sedmi případech vyučující splňovaly podmínky odborné a pedagogické způsobilosti.

Dlouhodobá příprava vychází z tematických plánů, které jsou zpracovány metodickým sdružením. Zajišťují průběžné plnění osnov a rovnoměrné rozdělení učiva v rámci školního roku. Jsou otevřené a umožňují reagovat na konkrétní podmínky a aktuální stav třídy. Na 1. stupni fungují tři metodická sdružení, která vedou zkušené učitelky s dlouholetou praxí. Jejich spolupráci stěžuje situace, že část tříd je umístěna na odloučeném pracovišti. Cíle výuky stanovovaly vyučující tak, aby byly přiměřené věku žáků. V samotné výuce nebyly ale dostatečně konkretizovány. Ze zápisů v třídních knihách vyplývá, že probíraná témata vhodně navazují na již dříve probrané učivo.

Učebny, ve kterých probíhala výuka, jsou vybaveny žákovským nábytkem rozdílné kvality. Estetickou úroveň výrazně snižuje celková zastaralost a opotřebenost většiny vybavení. Řízení výuky vycházelo z dominantního postavení učitelů, které omezovalo zastoupení aktivních činností žáků. Bylo vytvořeno málo možností k hledání a objevování vlastních postupů řešení. To se projevovalo zvláště v hodinách prvouky a vlastivědy. Realizované pokusy v omezené míře prováděli žáci, většinou byli postaveni jen do role pozorovatelů. Chyběla zpětná vazba ověřující pochopení probírané látky. Vnitřní členění hodin nezajišťovalo dostatečně efektivní využití vyučovacího času. Docházelo k prostojům a žáci neměli dostatek doplňkové práce. Řada činností byla založena na společné práci, při které aktivně pracoval jeden nebo dva žáci. Ostatní ztráceli pozornost a zvyšovala se jejich únava. Převažovala frontální výuka se střídáním společné a samostatné práce. Vyučující se snažily uplatňovat individuální přístup a věnovat se slabším žákům, někdy ale na úkor ostatních. Relaxační činnosti byly zařazovány ojediněle. Tempo výuky nepřevyšovalo možnosti žáků.

Hodiny nepostrádaly úvodní motivaci ve formě rozhovoru, oznámení tématu a využití zkušeností a znalostí žáků. Část žáků byla málo aktivní bez zájmu o výuku. Použité metody a formy práce umožňovaly jen v malé míře týmovou spolupráci.

Pravidla komunikace mezi učitelem a žáky jsou jasně stanovena a akceptována. V průběhu hospitovaných hodin nebyly zaznamenány žádné projevy negativního chování. Komunikace se omezovala hlavně na otázky a odpovědi s malou možností vyjádření vlastního názoru, argumentace a diskuse.

K hodnocení využívaly vyučující převážně slovní pochvalu a upozornění na chyby. Oceňovaly snahu a pokrok při učení. Klasifikace byla využita jen výjimečně. Zdůvodnění hodnocení a prvky sebehodnocení žáků uplatňovaly jen některé vyučující.

Výsledky vzdělávání jsou zjišťovány průběžně jednotlivými pedagogy formou krátkých testů, ústního zkoušení a srovnávacích písemných prací v rámci ročníků. Získané poznatky procházejí diskusí v metodických sdruženích. Následná analýza, návrhy a realizace opatření ke zlepšení nejsou doloženy.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce, prvouce a vlastivědě na 1. stupni jsou hodnoceny jako dobré s negativy v oblasti materiálních podmínek a používaných metod a forem práce.

Průběh a výsledky vzdělávání v cizích jazycích

Hospitace proběhly v předmětech německý jazyk, anglický jazyk a ruský jazyk, a to ve třídách s rozšířeným vyučováním jazyků v prvním i v druhém jazyce, i ve třídách nejazykových. Téměř všichni vyučující byli na výuku velmi dobře připraveni, probírané učivo se časově shodovalo se zpracovanými tematickými plány. V době inspekce byly zjištěny nedostatky v plnění učebních osnov v německém jazyce v IX. C. Je zde probíráno učivo základní, které je určeno pro 4. a 5. ročník tj. množné číslo podstatných jmen, základní číslovky 1-100, osobní zájmena ve 3. a 4. pádě, předložky se 3. pádem, 3. a 4. pád podstatných jmen, způsobová slovesa, tázací zájmena, rozkazovací způsob, slovesa s odlučitelnými a neodlučitelnými předponami. Nad rámec osnov je probíráno učivo o perfektu. V tematickém plánu pro 9. ročník chybí učivo: vedlejší věty, zpodstatnělá přídavná jména, skloňování přídavných jmen po členu určitém a neurčitém, stupňování přídavných jmen, řadové číslovky a jejich skloňování, zlomky, desetinná čísla, trpný rod, konjunktiv préterita, tvar würde + infinitiv, zvrtná slovesa, stupňování příslovcí, zájmenná příslovce, spojky souřadící. Na žáky v této třídě jsou kladeny velmi nízké požadavky a není předpoklad, že učební osnovy budou splněny.

Celkem vyučuje cizí jazyky deset učitelů, z toho jedna vyučující anglického jazyka nesplňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro výuku na tomto typu školy, při hospitaci u této učitelky byly sledovány nedostatky v metodách a formách práce. Jeden vyučující německého jazyka má odbornou a pedagogickou způsobilost pro výuku německého jazyka na střední škole a na gymnáziu. Sledovaná výuka u tohoto vyučujícího byla hodnocena jako vynikající, chybějící pedagogická způsobilost tedy neměla vliv na kvalitu výuky.

Ve škole je vybudována jedna jazyková učebna, výuka probíhá ale i v kmenových třídách. Výuka byla v souhrnu velmi dobře materiálně zajištěna, ať už pracovními listy, mapami obrazovým materiálem a dalšími pomůckami. Všechny použité materiály včetně techniky (magnetofonu) přispěly ke zvýšení efektivity hodin a podílu žáků na učení.

Výuka postavena převážně na aktivních žákovských činnostech zajistila, že vymezený čas se využil efektivně. Používané metody byly účelné, vyučující většinou střídali skupinové a individuální činnosti nebo frontální a individuální práci. V případě rozdělení žáků do vícečlenných skupin proběhla prezentace zjištěných skutečností, shrnutí výsledků a závěrečné vyhodnocení. Při samostatné práci se přihlíželo k individuálnímu tempu, což mělo velký význam ve třídě dyslektické. Pro žáky byla zajištěna možnost okamžité sebekontroly. V úvodní části vyučovacích jednotek byl vždy stanoven didaktický cíl (v některých případech písemně na tabuli). Výuka byla realizována metodami výkladu, rozhovoru se žáky, prací s učebnicí a pracovním sešitem, skupinovou prací, zápisy do sešitů dle pokynů vyučujících a metodou dialogů mezi žáky. Nedílnou součástí výuky ve všech hodinách byl nácvik poslechu a následná práce s vyslechnutým textem, včetně ověření porozumění. Vyučující dbali rovněž na nácvik správné výslovnosti, intonace a na rozvoj správného vyjadřování žáků a rozvíjení jejich slovní zásoby. Ve všech hodinách byla pozornost věnována individuální práci se žáky. Tempo výuky bylo voleno podle celkové úrovně třídy. Nové učivo bylo dostatečně procvičováno.

V navštívených hodinách byl zřejmý zájem žáků o výuku. Motivační prvky přispěly k upoutání pozornosti žáků a k dobrému přístupu k práci v hodinách.

Nové učivo bylo učiteli interpretováno věcně správně, příklady funkční, žáci kontrolováni a podle potřeby opravováni.

Oblast interakce a komunikace byla při výuce realizována dohodnutými pravidly jednání, která byla dodržována, osobnost žáka byla respektována. Komunikace žáků byla ve většině tříd na velmi dobré úrovni, komunikace vyučujících, pohotovost a kvalita vyjadřování většinou velmi dobrá. Vztah vyučujících k žákům byl pozitivní, kázeňské problémy v době inspekční činnosti byly zaznamenány ojediněle.

Při prověřování učiva byli vyučující objektivní, hodnocení mělo pozitivní charakter, analýza chyb byla prováděna bezprostředně po každém ukončení ústního projevu, zkoušení realizováno ústní i písemnou formou. Z hlavních didaktických zásad byla v navštívených hodinách respektována zásada přiměřenosti a návaznosti.

Výsledky vzdělávání učitelé zjišťují vlastními evaluačními nástroji, převážně ústním zkoušením s následnou klasifikací prokázaných znalostí osnovami stanoveného učiva a kontrolních písemných cvičení. Ověření znalostí probíhá po každé probrané lekci.

Výrazná negativa se projevila v plánování učiva, což způsobuje neplnění učebních osnov. Použité metody a formy práce, materiální podpora výuky, motivace, oblast interakce a komunikace jsou velmi dobré. Celkově jsou průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve sledované výuce hodnoceny stupněm dobrý.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v matematice

Hospitace se uskutečnily ve třídách 2. – 8. ročníku a sledována byla přímá výchovně-vzdělávací práce devíti učitelek, z nichž jedna dosud studuje. Časová dotace hodin stanovená učebním plánem realizovaného vzdělávacího programu pro jednotlivé ročníky 1. stupně je dodržena. Na 2. stupni je celkový počet hodin matematiky stanovený učebním plánem na čtyřleté období alespoň v minimálním počtu rovněž dodržen.

Učivo v hospitovaných hodinách bylo součástí učebních osnov a vyučovaného tematického celku. Množství a náročnost úloh často překračovaly možnosti žáků dané třídy. O žácích se specifickými poruchami učení jsou vyučující informováni, reakce na tuto skutečnost byla ze strany vyučujících minimální.

Výuku matematiky provádí ve škole 21 učitelů. Z vyučujících matematiky na 1. stupni dvě nespĺňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, obě v současné době studují na vysoké škole. Učitelé vyučující matematiku na 2. stupni (jsou čtyři) splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Absenci systematického vedení učitelů s krátkodobou praxí potvrzovaly drobné odborné chyby, zásadnější metodické nedostatky a mnohdy i problémy při zvládnání žakovského kolektivu.

Výuka probíhala v kmenových učebnách, které nejsou vždy prostorově dostačující a vhodně vybavené. Ve většině tříd je pracovní prostředí z pohledu matematiky nepodnětné. Výjimku tvoří dvě třídy na 1. stupni, kde součástí výzdoby jsou některé matematické pojmy a jedna kmenová třída na 2. stupni, kde jsou soustředěny nástěnné metodické materiály. Vzhledem k zastaralému a poškozenému nábytku a vzhledu např. stěn, skříní a těles topení, nepůsobí celkově pracovní prostředí příznivým dojmem. Ani způsob výzdoby tříd nepodporuje estetické cítění. Žáci jsou vybaveni vyhovujícími učebnicemi, na obou stupních je k dispozici úplná řada jednoho nakladatelství. Na 2. stupni mají navíc i sbírky úloh, případně pracovní sešity. S těmito materiály téměř výhradně v průběhu hodin pracovali. Obecně nutno konstatovat malou tvořivost učitelek při přípravě učebních materiálů, nedocení významu názorné výuky a nevyužívání didaktické techniky.

Účelně využívali vyučovací čas metodicky zkušenější učitelé, jejichž hodiny byly i efektivní (asi jedna třetina hodiny). V ostatních hodinách převažovaly řízené a v delších časových úsecích jednotvárné společné činnosti. Ve snaze poskytnout všem žákům stejnou sumu vědomostí a odpovídajících dovedností nerespektovali učitelé individuální vzdělávací potřeby. Výběr úloh nepodporoval nácvik logického myšlení ani neumožňoval uplatnit jiný postup řešení.

Nejsledovanější výukovou formou byly frontální nácvik algoritmu a samostatná práce doplňovaná průběžnou a zpravidla i závěrečnou kontrolou výsledků. Společný postup nerespektoval osobní tempo a vyhovoval potřebám a možnostem průměrných žáků. Při výkladu metodicky zdatnější učitelky zdůrazňovaly části, které by mohly působit problémy, v případě potřeby zařazovaly individuálně rozšířený výklad. Stereotypy výukových forem byly jen v části hodin zpestřeny změnou pracovního místa, metody a pracovní pomůcky nebo u mladších žáků zařazením odpočinkových a hravých činností. Důsledkem byly pokles pozornosti, ztráta zájmu a snížení očekávaného vyučovacího efektu zejména v nižších ročnících. Z hlediska pojetí výuky jednotlivými učiteli lze usuzovat na malou orientaci v současných výukových trendech.

Motivační prvky zařazovali vyučující do úvodní části hodiny. Žáky na matematiku připravili zpravidla numerickou rozvíčkou a seznámili je s průběhem hodiny. Průběžné motivační podněty jako pochvalu, vyzvednutí aktivity či dílčího úspěchu využívala jen menšina pedagogů. Ve vyšších ročnících žáky aktivizovala průběžná kontrola výpočtů a individuální pomoc, kterou poskytoval výhradně učitel. Je zřejmé, že žáci nejsou dostatečně vedeni k možnostem vzájemné spolupráce a vyhledávání potřebných informací z jiných zdrojů.

Úroveň spolupráce a komunikace mezi učiteli a žáky výrazně ovlivňovala osobnost vyučujícího a zvolené organizační formy. Atmosféru hospitovaných hodin lze charakterizovat jako pracovní, komunikaci mezi žáky a učiteli jako přirozenou, u mladších žáků až bezprostřední. Kázeňské problémy, se kterými se potýkalo několik učitelek nižších ročníků a na které ne vždy účinně reagovaly, potvrzují nutnost posílit výchovnou složku výuky. I přes výrazně řídicí postavení vyučující vytvářeli prostor pro diskusi a vyjádření vlastního názoru. V dostatečné míře nebyla vedena komunikace s cílem nácviku logického úsudku a vyjadřování kvantitativních a logických vztahů v matematických pojmech.

Žáci nebyli stresováni ani jinak psychicky zatěžováni, ale naplnění cíle hodiny odvádělo vyučující od vnímání jejich okamžitých potřeb. V průběhu hodin byl na 2. stupni patrný systém obecně známých pravidel jednání, která jsou dostatečně zažitá a oboustranně akceptovaná. Až na jednu hodinu nebyly výkony žáků klasifikovány ani jinak hodnoceny. Možnost srovnávání výkonů a následně sebehodnocení nebylo vždy po skončení samostatné práce žákům umožněno. Většina žáků prokazovala schopnost aplikace osvojených postupů a odpovídající dovednosti.

Průběh a výsledky výchovně-vzdělávacího procesu v matematice jsou dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve skupině předmětů společenskovedního charakteru

Učební osnovy sledovaných předmětů – český jazyk, dějepis, občanská výchova a rodinná výchova, jsou rozpracovány do jednotných tematických plánů. Množství předávaných informací bylo přiměřené, ve shodě s vytýčenými cíli. V jednom případě bylo zjištěno rozšíření učiva nad rámec osnov českého jazyka celého vzdělávacího programu, tj. učivo o slovesných třídách a vzorech v 7. ročníku. Ostatní probrané učivo bylo ve shodě s učebními osnovami. Struktura hodin odpovídala věkové kategorii žáků. Vyučující volili přiměřené tempo práce, výuka byla věcná a ve většině případů odborně správná, organizační pokyny byly jasné a srozumitelné. V interpretaci učiva a při uvádění příkladů převažovala logičnost a funkčnost.

Na počátku vyučovacího procesu si učitelé stanovili zřetelné a srozumitelné cíle hodin. Ve většině hodin se projevovala snaha čas efektivně využívat a jednotlivé aktivity za sebou řadit.

Výuka sledovaných předmětů je až na jednu vyučující zajišťována učiteli s odbornou a pedagogickou způsobilostí, dva učitelé jsou pověřeni výukou mimo svou vystudovanou aprobaci. Zásadní metodické a odborné nedostatky se vyskytly v práci dvou vyučujících, také v některých dalších hodinách byla využita stereotypní organizace výuky a málo variabilní vyučovací metody.

Výuka probíhala většinou v kmenových nebo v polooborných učebnách, při přesunech žáci často překonávali značné vzdálenosti mezi pavilony. Během výuky byly využívány především učebnice, velmi málo byly zařazeny další textové pomůcky nebo názorné grafické pomůcky. Zvolené učebnice a další učební texty odpovídají realizovanému vzdělávacímu programu. Učební pomůcky pro tyto předměty jsou k dispozici v odpovídajícím množství, jejich využití nebylo časté. V žádné hodině nebyla užita didaktická technika.

Řazení sledovaných vyučovacích hodin je z psychohygienického hlediska bezproblémové. V úvodních částech hodin využívali učitelé nejčastěji metody frontálního opakování. Nové učivo bylo vysvětlováno jasně a srozumitelně, výklad probíhal především formou monologu či řízeného dialogu, ve dvou případech byla zdařile využita práce s textem. Zvláště ve dvou hodinách, v českém jazyce a v rodinné výchově, byla zaznamenána vysoká míra samostatného a aktivního učení žáků. Společným charakterem většiny hodin byla organizace

výuky, kdy se střídala výuka založená na frontální metodě s individuálními výstupy žáků a na několika formách samostatné práce. Činnosti byly proporčně rozloženy, v závěru hodin učitelé většinou po zápisu a po shrnutí probraného učiva zadali i zajímavý námět k domácí přípravě. Čas byl efektivně využit a stanovené cíle byly dosaženy. Bylo přihlíženo k schopnostem žáků, jejich individuálním potřebám a možnostem. V některých hodinách proběhly pestré formy relaxace nebo práce oddychového rázu. Většinou v závěru hodin dostali žáci příležitost pro aplikaci učiva a prezentaci výsledků své práce, ne vždy jim byla nabídnuta motivující problematika či dostatečný prostor k vyjádření vlastních názorů. Výstupy žáků většinou neměly charakter spontánnosti a vlastní aktivity. Didaktické zásady byly respektovány.

Vstupní motivace v úvodu převážné části hospitovaných hodin souvisely s aktuálním společenským či regionálním děním a s mezipředmětovými vztahy. Mnohdy však žáci byli pouze seznámeni s obsahem hodiny. V dalším průběhu vyučování byli žáci aktivizováni a motivováni především praktičností učiva a osobními prožitky, ale i mentorováním a zvláštní kontrolou. K udržení zájmu i kázně využívali učitelé především metody slovního povzbuzování, mnozí se snažili činnosti střídat, ale také usměrňovali pozornost žáků napomínáním.

Přístup k žákům byl mnohdy citlivý, jako partnerský vyzněl především v rodinné výchově v 9. ročníku. Komunikace vyučujících, pohotovost a kvalita jejich projevu byly v celku na velmi dobré úrovni, u žáků se projevila zdvořilost, na obou stranách byl zřetelný osobnostní respekt.

Během práce byli žáci kontrolováni, hodnoceni a oceňováni za dobrý výkon a projevenou snahu. Podklady pro hodnocení získávají učitelé ústním zkoušením, krátkými písemnými pracemi, testy a ohodnocováním za aktivní práci v hodině, ke klasifikaci však došlo jen ojediněle. Byla zaznamenána práce s chybou, i když ne vždy proběhl rozbor nesprávných sdělení a zápisů. Velmi málo se objevovaly prvky sebehodnocení žáků, dominance učitelů v této oblasti byla převažující. Vyučující oceňovali snahu a pokrok, v hodnocení byly vcelku respektovány žákovy individuální dispozice.

Průběh vzdělávání ve skupině společenskovědních předmětů je hodnocen jako dobrý.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětech fyzika a chemie

Týdenní časové dotace hospitovaných předmětů byly v souladu s upraveným učebním plánem.

Fyziku vyučují dva a chemii tři učitelé, všichni splňují požadovanou odbornou i pedagogickou způsobilost. Příprava vyučujících na jednotlivé hodiny se lišila zejména v promyšlené struktuře a v pestrosti způsobů práce. Probírané učivo navazovalo na předcházející témata. Stanovené cíle byly přiměřené věku žáků, v některých hodinách bylo v menší míře přihlíženo k jejich individuálním potřebám. Výuka probíhala věcně a odborně správně.

Sledované hodiny chemie se uskutečňovaly v odborné učebně nazvané chemická laboratoř, která byla vybavena na úrovni běžné třídy s několika nástěnnými obrazy. Učebna sousedí s kabinetem chemie, kde se nacházely pomůcky a chemikálie pro výuku. Hodiny fyziky byly realizovány v pracovně fyziky. Obě učebny nemají příliš dobrou estetickou úroveň a nejsou vybaveny na úrovni odborných učeben. Pro demonstraci chemického pokusu byla využita výuková videokazeta, někteří vyučující využívali zpětný projektor.

Ve dvou hodinách probíhalo skupinové opakování učiva soutěživou formou, ne všichni žáci byli plně zapojeni do této činnosti. V jedné hodině část žáků prováděla ve dvojicích laboratorní práci, v ostatní výuce převažovaly frontální metody práce s případnou

samostatnou práci, která se jevila jako jednotvárná bez zastoupení aktivních činností žáků. V hodinách chemie vyučující demonstrovali některé chemické jevy a reakce na praktických ukázkách. Ve většině hodin sice docházelo ke střídání činností, ale žáci nebyli vždy dostatečně motivováni a klesal jejich zájem o výuku. Tempo výuky ve všech hodinách bylo přiměřené. V některých hodinách scházelo stanovení výukového cíle a závěrečné shrnutí.

Učitelé průběžně hodnotili a korigovali práci žáků. Opakování učiva probíhalo jak frontální formou se slovním hodnocením, tak prostřednictvím individuálního zkoušení s následnou klasifikací. Při skupinovém opakování učiva byli hodnoceni žáci za vhodné připravení otázek pro skupiny na základě vzájemného hodnocení spolužáky.

Vztah mezi vyučujícími a žáky vycházel z přirozeného respektování autority. Komunikace byla založena na vzájemné důvěře a toleranci, projevy nežádoucího chování nebyly zaznamenány. Verbální projev všech vyučujících byl na dobré úrovni.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětech fyzika a chemie jsou hodnoceny jako dobré.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

V současnosti škola žádné evaluační nástroje, které by umožňovaly analýzu výsledků vzdělávání, nevyužívá. Výrazné rezervy jsou v tomto směru v práci předmětových komisí, jejichž náplň má organizační charakter, vzájemnou spolupráci vyučujících a přesnost informací nezajišťuje.

Celkové hodnocení průběhu vzdělávání a výchovy

Průběh vzdělávání a výchovy je na základě inspekční hospitační činnosti ve výše vyjmenovaných předmětech celkově hodnocen stupněm dobrý.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Zřizovací listina příspěvkové organizace Základní škola Ostrava – Zábřeh, Chrjukinova 12, s účinností od 1. ledna 2003, vydaná zastupitelstvem městského obvodu Ostrava – Jih, je v souladu s Rozhodnutím MŠMT o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení s účinností od 1. ledna 2003.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Zřizovací listina příspěvkové organizace Základní škola Ostrava – Zábřeh, Chrjukinova 12, s účinností od 1. ledna 2003, vydaná zastupitelstvem městského obvodu Ostrava – Jih dne 30. října 2002
2. Dodatek č. 1 ke Zřizovací listině příspěvkové organizace Základní škola Ostrava – Zábřeh, Chrjukinova 12, vydaný dne 24. října 2002
3. Rozhodnutí MŠMT o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 15 670/03-21 ze dne 30. května 2003 s účinností od 1. ledna 2003
4. Jmenování do funkce ředitelky Základní školy Ostrava – Zábřeh, Chrjukinova 12, od 1. listopadu 2002, vystavené starostou městského obvodu Ostrava – Jih dne 10. října 2002, č.j. ŘZŠ/Jm/52/02

5. Personální dokumentace pedagogických pracovníků osobních čísel 50, 1, 4, 101, 6, 51, 9, 46, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 103, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 33, 47, 34, 35, 36, 37, 55, 40, 41, 52, 43, 44, 49, 53
6. Podklady potvrzující výši úvazků jednotlivých pedagogických pracovníků
7. Výkaz o základní škole podle stavu k 30. září 2003
8. Učební plány vypracované na celou dobu školní docházky platné ve školním roce 2003/2004, aktualizace ze dne 28. srpna 2003
9. Třídní knihy založené pro školní rok 2003/2004 ve třídách: I.A, II. A, II.B, III. A, III. B, IV. A, IV. B, IV. C, V. B, V. A, V. E, VI. A, VI. C, VII. A, VII. B, VII. C, VII. D, VIII. D, IX. A, IX. D, IX. B, IX. C,
10. Třídní výkazy všech tříd 1. – 9. ročníku
11. Katalogové listy žáků 1. – 9. ročníku navštěvujících školu ve školním roce 2003/2004
12. Vnitřní řád školy platný pro školní rok 2003/2004 s účinností od 1. září 2003, projednaný pedagogickou radou 28. srpna 2003
13. Rozvrh hodin všech tříd a všech vyučujících platný od 4. září 2003
14. Tematické plány všech inspekci sledovaných předmětů
15. Volitelné předměty realizované ve školním roce 2003/2004
16. Organizační řád vydaný 28. srpna 2003
17. Vnitřní platový předpis vydaný 1. ledna 2003
18. Dodatek k vnitřnímu platovému předpisu ze dne 1. září 2003
19. Pracovní náplně zástupců ředitele, výchovného poradce, vedoucích předmětové komise ze dne 3. ledna 2003
20. Roční plán práce na školní rok 2003/2004 (bez uvedení data a čj.)
21. Týdenní plány práce za měsíc prosinec
22. Plán kontrol na školní rok 2003/2004 ze dne 20. srpna 2003
23. Plán úkolů vedení školy a pověřených osob v srpnu 2003
24. Přehled dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (bez uvedení data a čj.)
25. Minimální preventivní program zpracovaný pro školní rok 2003/2004 ze dne 28. srpna 2003
26. Kriteria pro stanovení výše nadtarifních složek platu (osobních příplatků a mimořádných odměn) ze dne 21. 8. 2003, projednaný 28. srpna 2003
27. Výroční zpráva školy za školní rok 2002/2003 ze dne 28. srpna 2003 (bez uvedení čj.)
28. Zápis ze zahajovací pedagogické rady ze dne 28. srpna 2003
29. Zápis z 1. pracovní porady ze dne 25. srpna 2003
30. Záznamy o práci metodických orgánů ve školním roce 2002/2003 a prvních schůzek ve školním roce 2003/2004
31. Závěrečné písemné práce žáků z matematiky a českého jazyka z června 2003
32. Záписy z pedagogických rad za školní rok 2002/2003 a 2003/2004
33. Záписy z provozních porad za školní rok 2002/2003
34. Hospitační záznamy za školní rok 2002/2003 a 2003/2004
35. Kniha úrazů

36. Plán výchovného poradce schválený ředitelkou školy (bez uvedení data)
37. Přehled o provedených kontrolách ve školním roce 2003/2004
38. Plán personálního rozvoje pedagogických pracovníků
39. Přehled mimoškolní činnosti

ZÁVĚR

Většina učitelů splňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, jen malá část vyučujících nemá požadované odborné nebo pedagogické vzdělání. Řídící činnost vykazuje nedostatky, především v oblasti kontroly. Personální podmínky vzdělávací a výchovné činnosti ve sledovaných předmětech jsou hodnoceny jako dobré.

Materiální zázemí i prostorové podmínky umožňují realizovat vzdělávací program. Vedení školy věnuje pozornost postupnému zlepšování stavu budov i vybavení, nedostatek finančních prostředků je znatelný v množství a kvalitě pomůcek i ve vzhledu školy.

Výuka probíhá podle schválených učebních dokumentů. Rámcové učební osnovy jsou rozpracovány do jednotlivých ročníků, časové rozvržení učiva realizují učitelé prostřednictvím tematických plánů. V době inspekce byly zjištěny nedostatky v plnění učebních osnov v českém a v německém jazyce. Výchovné poradenství v rámci organizační struktury školy plní svou funkci.

V procesu výuky i v její organizaci byly zastoupeny jak tradiční formy a metody práce, tak i postupy, jejichž cílem bylo vyvozování příčinných souvislostí, rozvoj komunikativních dovedností a formulování vlastního názoru na daný problém či schopnost pohotové věcné argumentace. Použité formy a metody práce vedly většinou ve všech sledovaných předmětech k naplnění výchovných a výukových cílů. Učebnice byly využívány podle potřeby, někdy je doplňovaly nakopírované texty nebo práce s odbornými příručkami. Opakování učiva v hospitovaných hodinách se provádělo převážně frontálně a bez klasifikace, často bylo zastoupeno slovní hodnocení výkonu žáků. Průběh a výsledky vzdělávání sledované výuky jsou hodnoceny jako dobré.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Složení týmu	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Magda Trávníčková	Trávníčková v.r.
Člen týmu	Mgr. Jiří Crhonek	Crhonek v.r.
Členka týmu	Mgr. Věra Dufková	V. Dufková v.r.
Členka týmu	Mgr. Šárka Hanušová	Hanušová v.r.
Členka týmu	Ing. Hana Mařarová	Mařarová v.r.

Další zaměstnanci ČŠI Ing. Šárka Baarová

V Novém Jičíně dne 18. ledna 2004

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 20. ledna 2004

Razítko

Ředitelka školy, nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Mgr. Jana Mikošková

Mgr. Jana Mikošková v.r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Štefánikova 9, 741 00 Nový Jičín. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Hodnotící stupnice:

Stupeň
Vynikající
Velmi dobrý
Dobrý
Vyhovující
Nevyhovující

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad – odbor školství, mládeže a sportu, 28. října 117,702 18 Ostrava	26. 2. 2004	n4-1045/04-5151
Město Ostrava, Městský obvod Ostrava – Jih, Horní 3, Ostrava – Hrabůvka, 700 30	26. 2. 2004	n4-1046/04-5151

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány.

